

Nová publikace vypráví o osudech pražské vily Lanna a jejích obyvatelích

26.5.2026 - Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

„Jedinečné události si žádají jedinečné místo.“ Tímto sloganem zve vila Lanna k uspořádání konferencí i kulturních akcí. Jako zřejmě nejstarší dochovaná novorenesanční budova v Praze však skrývá nejen jedinečné umělecké skvosty, ale také příběhy obyvatel, jež v mnohém zrcadlí svou dobu. Jejich osudy i dosud neznámá zákoutí historie této architektonické památky odkrývá kniha Vila Lanna. Příběh domu a lidí od Patrika Wirknera a Milana Hlavačky, kterou vydal Historický ústav Akademie věd ČR.

Se jménem Lanna se setkáváme v Česku i Rakousku ve spojení s železničními a vodohospodářskými stavbami i například Uměleckoprůmyslovým muzeem v Praze. Totéž jméno nese také novorenesanční vila v pražské Bubenči, jejíž existence v nynější podobě – stejně jako první část nové monografie – souvisí se třemi generacemi významné podnikatelské rodiny Lannových.

„První generace podniká a riskuje, vydělá velké peníze, druhá tyto aktivity rozšíří, investuje na burze a kupuje umění. A třetí už o tento odkaz nemá zájem,“ vysvětlil Milan Hlavačka 21. května 2026 na křtu knihy, který se uskutečnil symbolicky právě v prostorách její „hlavní hrdinky“ – vily Lanna.

Jak monografie upozorňuje, kolem její výstavby stále panují určité dohady. „I když nejsou k dispozici autorsky podepsané stavební plány, je více méně jasné, že pro Vojtěcha Lannu mladšího vypracovával návrhy pražského paláce, hrobky nebo bubenečské vily tandem Vojtěch Ignác Ullmann – Antonín Viktor Barvitiuss. Nicméně je zřejmé, že vila Lanna je pražským fenoménem, kterému je třeba zevrubně se věnovat i poté, co ji Lannové v roce 1913 opustili.“

Poté, co se uzavřela lannovská kapitola sídla, vystřídali se v něm čtyři soukromí vlastníci – stavitel Alois Potůček, podnikatel Vojtěch Zikmund, bankovní ředitel Otakar Tůma a majitel chemické výroby Josef Zahradník. Podle autorů se tehdy vlastnictví sídla stalo „veřejně deklarovaným vyjádřením podnikatelského úspěchu“.

V roce 1948 koupil dům československý stát a sídlily v něm mj. Státní výzkumné ústavy lesnické. Osudy vily, majitelů i nájemníků až do roku 1957, kdy přešla pod správu Československé akademie věd, popisuje druhá část monografie.

Příběh, který začal v zasněžené chalupě

„Každý příběh má svůj začátek i konec. Ten, který stojí za knihou, již právě držíte v ruce, se začal psát před více než čtvrt stoletím na návštěvě v jedné sněhem zapadané chalupě v Krkonoších,“ seznamuje publikace čtenáře s událostmi, které nakonec vedly k jejímu vzniku.

Patrik Wirkner se tehdy při návštěvě u pamětníka meziválečného motorismu Františka Škody dozvěděl, že část dětství strávil právě ve vile Lanna. Jejím majitelem byl totiž i Škodův dědeček, podnikatel v oboru prodeje minerálních olejů Vojtěch Zikmund.

Zikmunda tehdy vedlo ke koupi vily více než deklarování podnikatelského úspěchu – budova mu umožňovala, aby měl kolem sebe celou početnou rodinu. František Škoda vzpomínal, že „dědeček za pomoci již tenkrát proslulého architekta Machoně vybavil toto sídlo nejlepšími a nejdražšími obrazy, nádhernou mramorovou bílou sochou, tuším od Štursy, a sice myjící se pannou, která stála ve vchodové hale tohoto objektu“.

Rodina nicméně ve vile žila jen necelé dva roky, v letech 1916–1918, a Vojtěch Zikmund ji posléze pronajal Francouzské vojenské misi. I tuto kapitolu jejich dějin, včetně úsměvných vzpomínek na dětské výtržnosti Františka Škody, kniha zachycuje.

Mýty a záhady

Dějiny vily a jejích majitelů v knize obohacují dva příběhy. První se týká dnes již neexistujícího sousedního domu, tzv. malé vily Lanna, jenž původně sloužil jako vedlejší budova. Druhý se pojí s pobytem francouzského generála Maurice Pellého v Československu a nedalekou bubenečskou Villou Pellé. Ta byla dlouho mylně označovaná za jeho bydliště a stále nese pamětní desku informující o jeho tamním pobytu.

Monografii doplňuje bohatý obrazový materiál. Čtenáři v ní najdou 308 snímků, z nichž většina je publikována vůbec poprvé. „Obešel jsem více než padesát osob nebo institucí, které uchovávají dokumenty, fotografie a další prameny,“ přiblížil na křtu Patrik Wirkner mravenčí práci při shromažďování podkladů.

Přes badatelské úsilí ale mnohé informace zůstávají záhadou. Stále přesně nevíme, jak se běžným obyvatelům ve vile žilo, ani kam nakonec zmizel unikátní kubistický nábytek od Ladislava Machoně či zmíněná cenná socha od Jana Štursy, která se beze stopy ztratila poté, co dům převzal do rukou stát.

Knihu dokládá, že příběhy domů mohou v mnohém zrcadlit dramatické zlomy dějin. Jak autoři uvádějí závěrem: „V zajímavých osudech všech majitelů a nájemníků vily Lanna a dnes zbourané ‚malé vily Lanna‘, stejně jako domů spojovaných s generálem Pellém, se zračí všechny velké společenské, politické i ekonomické převraty a proměny, kterými Praha i naše země ve 20. století prošly.“

Připravila: Zuzana Dupalová, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Foto: Josef Landergott a Jana Plavec, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR; František Záruba, Historický ústav AV ČR

Text a fotografie označené CC jsou uvolněny pod svobodnou licencí Creative Commons.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Nova-publikace-vypravi-o-osudech-prazske-vily-Lanna-a-jejich-obyvatelech>